

Komandi kjarasamningar og endurbætur í heilbrigðiskerfinu

Félag almennra lækna (FAL), sem upphaflega var stofnað árið 1971 sem Félag ungra lækna, hefur á þriðja hundrað félagsmenn sem gerir það að einu stærsta aðildarfélagi Læknafélags Íslands. Allir sem hafa lækn-ingaleyfi en hafa ekki lokið sérgreinanámi eru sjálfkrafa meðlimir í félaginu, auk kandidateita. Félagið hefur þróast samhliða breytingum á starfi almennra lækna í gegnum tíðina. Áður var félagið fyrir unga lækna, en þá störfuðu lækna skemur hérlandis eftir útskrift, áður en haldið var utan í sérnám. Nú hefur framboð sérnáms á Íslandi aukist og æ fleiri kjósa að verja lengri tíma hér og eru því mun lengur félagsmenn FAL og hefur umfang og stærð félagsins vaxið að sama skapi. Tilgangur FAL hefur því breyst í tímanna rás en upphaflega sneri starfið að læknismenntun, veitingu sérfræðileyfa og almennri heilbrigðisþjónustu. Nú er hlutverk félagsins líkara stéttarfélagi, það er að gæta hagsmuna félagsmanna, meðal annars með gerð kjarasamninga, tryggja að almenn réttindi séu virt, stuðla að bættri þjálfun lækna og einnig að bættri heilsu landsmanna. Þá hvílir einnig sú ljúfa skylda á félaginu að tryggja meðlimum vettvang til að hittast utan vinnu til að létta lund þeirra og bæta þrek.

Í gegnum tíðina hefur FAL þurft að berjast fyrir hönd sinna félagsmanna, oft með dyggri aðstoð Læknafélagsins. Mætti nefna nokkur dæmi síðustu árin, til dæmis baráttu FAL þegar lyflæknissvið Landspítala glímdi við mikla erfiðleika vegna manneklu, mikils vinnuálags og lélegra starfsaðstæðna. Síðan þá hefur margt breyst til hins betra og í kjölfarið hefur lofandi sérnámi í lyflækningum verið hleypt af stokkunum. Þar áður hóf FAL átak undir heitinu *Virðum vinnutímann*, en almennir lækna unnu mikla ólaunaða yfirvinnu. Þó enn sé nokkuð um ólaunaða yfirvinnu,

sem er ekki ásættanlegt, hefur viðhorfsbreyting orðið og vöktum verið breytt þannig að ekki þurfi að vinna launalaust eins og áður. Þá hafa aðlögunarvaktir verið teknar upp, en fyrir fáeinum árum var engin aðlögun í starfi almennra lækna, heldur mætti viðkomandi á sína fyrstu vakt algjörlega óundirbúinn, og voru lækna eina stéttin sem þetta átti við. Enn teljum við þörf á frekari aðlögun, einkum fyrir starfsfólk sem ekki er vant viðkomandi stofnun, enda öryggismál bæði starfsfólks og sjúklinga. Á síðasta ári var svo innleidd marklýsing kandidateitsársins,

sem lengi hafði verið barist fyrir. Þar eru gerðar kröfur bæði til heilbrigðisstofnana að uppfylla kröfur um kennslu og handleiðslu, og kandidateita að skila af sér ákveðnum verkum til að starfsnámið teljist fullnægjandi.

Framundan eru lausir kjarasamningar og endurbætur í heilbrigðiskerfinu og áfram þarf að standa vörð um að lágmarksréttindi og kjarasamningar séu virtir. Núverandi kjarasamningur gerir ráð fyrir að launakjör lækna ráðist að hluta til af þeim verkefnum sem viðkomandi sinnir umfram starfskyldu hverju sinni, til dæmis þróun verkferla og rannsóknarstarf, og skal endurmeta það árlega með launaviðtali við yfirmann. Staða almennra lækna er þannig að þrátt fyrir að margir sinni aukaverkefnum eru langflestir sem raða sér í lægstu þrep launatöflunnar og fá ekki starfið sem þeir sinna metið til launa. Þá reynist erfitt að fá launaviðtalið sjálft,

Agnar Hafliði Andrússon

Formaður Félags almennra lækna og í stjórn Læknafélags Íslands

formadur@fal.is

sem er forsenda þess að meta vinnuframlagið.

Nú eru aðeins fáeinir mánuðir þar til núgildandi kjarasamningur LÍ rennur út. Við síðustu undirritun var stigið stórt skref í kjarabót fyrir lækna. Þó eru almennir lækna enn með lág grunnlaun miðað við samanburðarstéttir og þær kjarabætur sem fengust síðast fyrir almennra lækna voru hlutfallslega minni en hjá sérfræðingum. Fyrirhugað er að reyna að rétta kjör okkar í næstu samningum en nokkur atriði sem lögð var áhersla á síðast náðust ekki í gegn.

Ekki er hægt að skrifa pistil um almennra lækna og baráttumál þeirra án þess að minnst á stöðu heilbrigðiskerfisins. Þar hefur margt verið bætt síðustu misseri en þó er enn mikið verk óunnið. Áframhaldandi erfiðar starfsaðstæður og mikið álag í starfi hefur áhrif á alla. Viðvarandi umframnyting leguryma og þan á getu stofnana gengur ekki til lengdar og býður upp á mistök í starfi og heilsubrest bæði starfsfólks og sjúklinga. Að bráðamótökur og legudeildir séu sífellt yfirfullar eins og um óvenjulegan álagstíma sé að ræða, sem í rauninni er orðið að venjulegu ástandi, er með öllu óþolandi. Nú er gerð áframhaldandi aðhaldskrafa á stofnanir og fjárheimildir langt undir því sem talið er að þurfi til að halda í horfinu, hvað þá að byggja upp eins og nauðsynlegt er. Þetta gerist á sama tíma og allir stjórnmalaflokkar hafa lýst yfir mikilvægi þess að styrkja heilbrigðiskerfið. Helst þetta í hendur þvert á allt heilbrigðiskerfið, allt frá heilsugæslu, sem nær ekki að sinna hlutverki sínu, til hjúkrunarheimila, sem eru of fá miðað við fyrirsjáanlega aldursþróun þjóðarinnar.

Allir hafa hag af bættu heilbrigðiskerfi.